

१४ व्या केंद्रीय वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार राज्यातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना स्वच्छ महाराष्ट्र अभियानासाठी प्राप्त होणाऱ्या अनुदानाच्या विनियोगाची कार्यपद्धती निश्चित करण्याबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: स्वमअ २०१५/प्र.क्र.२४७ / नवि-३४

हुतात्मा राजगुरु चौक, मदाम कामा मार्ग

४ था मजला, मंत्रालय, मुंबई

दिनांक : २१ नोव्हेंबर, २०१५

वाचा :

- १) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग क्रमांक स्वभाअ २०१५/प्र.क्र. २३/नवि-३४, दिनांक १५ मे, २०१५.
- २) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग क्रमांक टिएफसी ८०१५/प्र.क्र.१०६/नवि-४, दिनांक ३ ऑगस्ट, २०१५.

प्रस्तावना :

केंद्र शासनाच्या “स्वच्छ भारत अभियान (नागरी)” च्या धर्तीवर संदर्भीय क्रमांक १ येथील दिनांक १५ मे, २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यामध्ये “स्वच्छ महाराष्ट्र अभियान (नागरी)” ची अंमलबजावणी सुरु झाली आहे. या अभियानांतर्गत शहरे हागंदारी मुक्त करणे व घनकचरा व्यवस्थापन करणे या दोन प्रमुख बाबींचा समावेश आहे.

२. १४ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार राज्यातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना प्राप्त होणाऱ्या एकूण मूलभूत अनुदानाच्या किमान ५० % एवढे अनुदान स्वच्छ महाराष्ट्र अभियानांतर्गत घनकचरा व्यवस्थापन व शौचालय बांधकाम या बाबींवर खर्च करण्याचे संदर्भीय क्रमांक २ येथील दिनांक ३ ऑगस्ट, २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये बंधनकारक करण्यात आले आहे.

३. घनकचरा व्यवस्थापनांतर्गत नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील १०० % घनकचरा गोळा करणे, वाहतूक करणे व शास्त्रोक्त प्रक्रीया करणे या प्रमुख बाबींचा समावेश आहे. त्यानुसार, सर्व शहरांमध्ये घनकचरा व्यवस्थापनांतर्गत कार्यवाही सुरु झाली आहे. घनकचरा व्यवस्थापनांतर्गत कार्यवाही करताना शहरांमधील घनकचऱ्यावर शास्त्रोक्त प्रक्रीय करण्यासाठी तसेच शास्त्रोक्त भरावभूमी तयार करण्यासाठी बहुतांश नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांकडे जमीन उपलब्ध नसल्याचे दिसून आले आहे. नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांकडे जमीन उपलब्ध नसेल तर घनकचरा व्यवस्थापनांतर्गत आवश्यक कार्यवाही त्यांना करता येणार नाही. यास्तव, १४ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार राज्यातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना प्राप्त होणाऱ्या एकूण मूलभूत अनुदानापैकी घनकचरा व्यवस्थापन व शौचालय बांधकाम या बाबींवर खर्च करावयाच्या किमान ५० % अनुदानापैकी काही प्रमाणात रक्कम नागरी

स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या घनकचरा व्यवस्थापनासाठी आवश्यक असलेली जमीन खरेदी करिता अनुज्ञेय करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या बाबींचा विचार करून, १४ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार राज्यातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना प्राप्त होणाऱ्या एकूण मूलभूत अनुदानाचा वापर नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी त्यांच्या मूलभूत कर्तव्यांसाठी करावयाचा आहे. या अनुदानाच्या विनियोगाबाबत संदर्भीय क्रमांक २ येथील दिनांक ३.८.२०१५ च्या शासन निर्णयान्वये कार्यपद्धती विहित केलेली आहे. त्यानुसार या अनुदानपैकी घनकचरा व्यवस्थापन व शौचालय बांधकाम या बाबींवर किमान ५० % अनुदान खर्च करावयाचे आहे. या ५० % अनुदानाचा विनियोग करताना त्यामधील काही अनुदान घनकचरा व्यवस्थापनासाठी आवश्यक असलेली जमीन खरेदी करण्याकरिता देखील खालील अटींच्या अधीन राहून वापरता येईल.

- (१) संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेकडे घनकचरा व्यवस्थापनांतर्गत भरावभूमीसाठी / घनकचऱ्यावर प्रक्रीया करण्यासाठी कोणतीही जमीन उपलब्ध नसावी.
 - (२) नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेस घनकचरा व्यवस्थापनांतर्गत जमीन खरेदीकरण्याकरिता अन्य स्रोतांमधून निधी उपलब्ध झाल्यानंतर, जमीन खरेदीसाठी कमी पडणारा निधी १४ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी नुसार घनकचरा व्यवस्थापन व शौचालय बांधकाम यासाठी प्राप्त होणाऱ्या रकमेमधून वापरता येईल.
 - (३) तथापी, अशा प्रकारे १४ व्या वित्त आयोगाचा निधी उपलब्ध करून दिल्यामुळे सदर जमीन नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या ताब्यात मिळणार असेल तरच हा निधी वापरता येईल.
 - (४) १४ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेस घनकचरा व्यवस्थापन व शौचालय बांधकाम या बाबीसाठी उपलब्ध होणाऱ्या ५० % अनुदानपैकी सर्वच्या सर्व म्हणजे १००% अनुदान जमीन खरेदीसाठी वापरता येणार नाही.
 - (५) अशा प्रकारे करावयाच्या खर्चास संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांची मान्यता घेण्यात यावी.
२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५११२४१११७३०४२२५ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुधाकर झा. बोबडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव,

२. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य,
३. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, महाराष्ट्र राज्य,
४. अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२,
५. प्रधान सचिव, नवि-१, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
६. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२,
७. आयुक्त तथा संचालक, नगरपालिका, नगर प्रशासन संचालनालय, मुंबई
८. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२ मुंबई/नागपूर
९. महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र १/२ मुंबई/नागपूर
१०. संचालक, नगर रचना, पुणे
११. विभागीय आयुक्त, (सर्व)
१२. जिल्हाधिकारी (सर्व)
१३. आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व)
१४. मुख्याधिकारी, नगर परिषद (सर्व)
१५. जिल्हा प्रकल्प अधिकारी (सर्व)
१६. सहायक संचालक/नगर रचनाकार सर्व संबंधित महानगरपालिका / नगर परिषद
१७. सर्व कार्यासने नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ३२
१८. निवड नस्ती कार्यासन (न.वि.३४), नगर विकास विभाग, मंत्रालय मुंबई.